

Yetiştiricilik üzerine 3

K. Mete Sözeri 2018

Bir çeviri ile başladığımız yazı dizisine, eksik kaldığını ve bu konuda fazla kaynak bulunmadığını da düşünerek, devam ettik. Üçüncü ve son bölümde, sahiplendirme dönemine kadar yavru bakımını da ele aldık..

DOĞUM SONRASI

Düşünülmesi gereken şeyler

Doğan bebeklerin ve annenin sağlığından siz sorumlusunuz. Çünkü buna karar verebilecekleri bir sürünün içinde yaşasalardı muhtemelen hiç anne ya da baba olmadan sürünün bir parçası olarak yaşayacaklardı. Bu yavruların ortaya çıkmasının nedeni siz olduğunuz için sorumluluk tamamen size “yetiştiriciye” aittir.

Riskler, Zorunlu kontroller

28-35 günlerde gereken ultrason kontrolü yapıldıysa, bebek sayısını bilirsiniz, buna rağmen son doğan yavrudan sonra hala kasılma, sancı devam ediyorsa, acilen bir veteriner kontrolüne ihtiyacınız var demektir. Çok nadir görülse de doğum kanalında takılmış bir bebek olabilir ve bu durum acil tıbbi müdahale gerektirir. Anne doğum sonrası 1-2 gün çok fazla yemek yemiyebilir, genel durumunda bir sıkıntı yoksa problem etmeyin, bebeklerin plësenta artıklarını yemeleri onları zaten bir müddet zinde tutacaktır.

Uykusuz ama keyifli Geceler...

Henüz en başlarda bile, hangi bebeklerin koku referanslarını kullanarak daha hızlı anneye ulaştıklarını, hangilerinin ise kimi zaman sizin yardımınıza ihtiyacı olduğunu gözlemleyebilirsiniz. **Köpek yavrularının doğum**

sayılarının fazla olmasının nedeni (Buna kurt, çakal vb. Canis leride dahil edebiliriz) doğum ve sonrasında doğal şartlarda çok fazla kayıp yaşanmasıdır. Ek olarak destek olmadan “doğal büyüsünler” anlayışı size büyük kayıplar yaşatabilir.

Yavrular, doğanın bir mucizesi olarak çok büyük bir hızla büyürler. Henüz gözler tam açılmamışken yürümeye çalışanları görebilirsiniz. Bu hızlı büyüme ve sonucu olarak anne sütüne artan talep, Annenin protein ve kalsiyum değerleri yüksek besinlerle beslenmesini gerektirir. Bizim tavsiyemiz; Tuzsuz lor, kefir ve çiğ etin (kanatlı eti ve karaciğer) ek olarak verilmesidir. Annenin sütünün artması için, “yeni doğan” insan bebek mamasının anneye verilmesi (aşırı miktarda değil) kesinlikle işe yaramaktadır. 10-14 günler arası bir kez daha ampül formda sıvı D3 vitamini içirerek kullanmalısınız. “Hipokalsemi” anne için en büyük riskdir.

Birçok federasyon için ilk yedi gün içerisinde 1. Batın Teyidi bir zorunluluktur. Unutmanız ya da ihmal etmeniz yeni bebeklerin şecerelerini tehlikeye atar.

Birçok ırkın bebekleri 12-15 günlerde gözlerini açmaya başlar. Tırnakların uzamaya başladığı ve keskinleşmeye başladığı dönemde başlamıştır. Annenin meme sağlığını korumak için düzenli olarak bebeklerin tırnakları kontrol edilmeli ve sivrilerek aşırı uzayanları küçük bir oranda kısaltmalı, kütleştirmeli.

Artık en keyifli dönem başlamıştır... Onları oynarken, uyurken, emerken seyretmek paha biçilmez bir mutluluktur. Bununla birlikte “sürü hiyerarşisi” nin nasıl şekillendiğini, yavruların karakterlerini, alışkanlıklarını gözlemlemeniz ve notlar almanız gerekiyor. Bu yavruların doğru insanlara verilmesinde tutduğunuz notların çok büyük faydasını göreceksiniz. **“İyi yetiştirici” sadece ırkının iyi örneklerini üreten kişi değildir. Aynı zamanda doğru yavruyu, doğru insanlara sahiplendirendir...**

Yavruları işaretlemek için birçok yetiştirici renkli tasma kullanır. Kesinlikle uzak durun...! Bebekler açısından son derece riskli bir durumdur. birbirleriyle oynarken, mücadele ederken hiç istenmeyen durumlarla karşılaşabilirsiniz. Kemirerek sindirim sistemlerine zarar verebilir ya da sıkışarak zarar görebilirler.

Biz 28-30 günlerde “sitrax” ya da “kontil” ile (bunlar beşeri ilaçlardır) gün aşırı kullanarak ve de 7 - 14. günlerde tekrar ederek parazit tedavisi başlatıyoruz. Anne sütü aracılığı ile en baştan itibaren yavrular onlarla tanışır ve ömürlerinin sonuna kadar da birlikte yaşarlar. Tıpkı bütün canlılar gibi... Bize ve kendilerine zarar vermemeleri için bu parazit temizleyicilerini belli rutinlerle kullanacağız. 35-40 günlerde ise “Puppy DP” olarak adlandırılan ikili karma aşıyı yaptırıyoruz. **Burada dikkat etmeniz gereken şey, yavruları “hasta hayvanların girebileceği” bir yere götürmeden, veterinerinizi eve çağırarak aşılarna başlamaktır.**

Yine 3. haftalarında, bebeklerin önüne su koymaya başlarız, bu su bizim içtiğimiz içme suyu dur. Yani biz hangi suyu içiyorsak, onlara da aynı sudan veririz. Başlarda büyük bir ilgi ile bakar, hatta kapbın içine bile girebilirler. Sabır gösterir ve hergün önlerine koyduğumuz suyu içmeye alışmalarını sağlarız. Buldukları ortamın ısısını yavaş yavaş düşürerek, onları dış hava şartlarına hazırlama zamanı da gelmiştir.

Bu dönem yavruların kakalarının ve idrarlarının genelde anne tarafından temizlendiği dönemdir. Bu yüzden altlarındaki koruyucuların hergün değişmesine henüz gerek yoktur. **Ancak annenin karakteri veya davranışlarının nedeniyle oluşabilecek ihmal durumunda, aşırı kirlenme ve koku olabileceği için koruyucu**

örtünün sık değişmesinde fayda vardır. Buna dikkat edilmesinin, bu yavruların gelecek aylarda oluşacak “temizlik” ya da “pasaklılık” alışkanlıkları ile kesinlikle ilgisinin olduğunu düşünürüz.

Diyet Değişimi

Annenin süt verimine ve yavru adedine bağlı olarak 30-45 günler arasında yavrulara ek besin vermeye başlayabiliriz. Hazır mama kullanımında, mamanın yavru sütü ile karıştırılıp bir miktar yumuşaması sağlanır. “Raw Diyet” uygulayan yetiştiriciler için, küçük doğranmış tavuk ya da hindi kuşbaşısı, buna ilave olarak bir miktar karaciğer ve taşlık doğranarak verilebilir. Yavrular genelde bu yiyecekleri tükettikten sonra yine annelerini emerler. Ancak tırnak kontrollerinin sıklaşması gereken zamanlar başlamıştır. Bu hızla gelişen ve keskinleşen tırnaklar ve dişler, yavruların birbirleri ile oynarken zarar vermelerine ve annenin memelerini tahriş etmelerine yol açabilir. **Diyet değişiminin en belirgin sonuçlarından biri, en temiz annelerin bile çiş/kaka temizliğinde isteksiz davranmaya başlamasıdır.**

Ortam Değişimi

Yavrulara ek besin vermeye başladıktan kısa bir süre sonra artık ortam değişikliği zamanıdır. Bahçeli bir ortamı olan yetiştiriciler için dışarıya konulmuş büyükçe bir kulübe, kulübenin önünde yağmurdan koruyucu küçük bir alan ve etrafının çitle çevrili olması yetecektir. Bazen, bazı ırklarda annenin (yavruların aşırı ilgisinden) kendisini koruyabileceği buna bağlı bir ikinci alan gerekebilir. Buradaki amaç, hem yavruların çime, toprağa ve özellikle üstlerinin kapalı olmadığı şartlarda çiş/kaka yapmalarının alışkanlıklarını kazanmalarını sağlamaktır. Unutmayın, birçok beslemeye istekli köpek sahibi, bu alışkanlıkların oturmaması yüzünden köpeklerinden

vazgeçerler. **Çünkü yavru iken “idare edilebilir “ olan bu durum büyüdükçe bir bıkkınlık ve tikslenme nedenidir. Hiçbir zaman anlayamayacağı bir nedenle yavru ile ailesinin (sürüsünün) iletişimleri bozulmaya başlar.**

Bahçesi olmayan yetiştiriciler için önerimiz, bu kurguyu balkonlarında yapmalarıdır. Toprağın, çimin yerini alabilecek en uygun çözüm, deneyimlerimize göre şudur; Balkonda bir Kulübe, diğer köşede yerde büyük bir plastik çamaşır leğeni (Bu leğenin kenarlarının alçaltılması gerekiyor, bir maket bıçağı ile kesebilirsiniz.) ve bunun içine haftada bir değişeceğiniz hazır çim konulmasıdır...

50 gün yine bağlı olduğunuz kulüp/federasyon le iletişim kurarak 2. batın teyidi öncesinde yavru adeti kadar microchip talep etmeniz gerekmektedir. Bu microchipler veteriner aracılığı ile takılmalı, sonrasında batın teyidi için işlem başlatılmalıdır. Şecerelerinin çıkabilmesi buna bağlıdır.

Bir çok yetiştirici farklı gerekçelerle, farkı fikirde olsa da yeni ailelerine kavuşmak için uygun zaman 8-12 hafta arasındadır. Bu süre çeşitli nedenlerle uzadığında yetiştiricinin asıl yapması gereken önemli hareket, yavruları (aktivasyon-dominasyon) karakterlerine göre birkaç küçük guruba ayırmaktır. Bu ayırım onların devam edecek yaşamlarında çok önemlidir. Bir yavrunun aşırı dominasyonu diğer yavruları sindirebilir ya da sakın bir yavru gereksiz bir şekilde terörize edilebilir. Kurt ve köpek (canislerin tamamında) sürüleride hiyerarşi çok keskin ve güce dayalı olarak şekillenir. Bu şekillenme yeni ailelerine yani “insan sürülerine” hiç istenmeyen davranış ve alışkanlıklarla gitmelerine sebep olur.

Tekrar hatırlatmak isterim. “Başarılı yetiştirici, doğru köpeği, doğru aileye verebilen yetiştiricidir.” Son derece sakın bir yavru, hareketli yaşamları olan yeni “sürüsü” için bir hayal kırıklığıdır...! Benzer şekilde çok hareketli, dominant bir yavru ise, sakın bir yaşamı olan çok çocuklu ailelerin yaşamını bir kabusa dönüştürebilir. Yetiştiricinin talip olanları iyi analiz ederek onlara uygun yavruyu önermesi ya da uyarması gerekir.

Buna ek olarak her yetiştiricinin özel şartları olabilir. Örneğin (mümkün olduğunca) biz verdiğimiz yavrunun, bilgimiz dışında sahip değiştirmesine izin vermiyoruz. Bazı dişilerin ve erkeklerin üretim haklarını devretmiyoruz ve bunu baştan belirtiyoruz. Buna karşılık yavruların genetikten gelebilecek sağlık sorunlarının garantisini veriyoruz ya da masraflarını üstleniyoruz.

Sonuç

Yetiştiricilik, çok sorumluluk, çok emek ve çok fedakarlık isteyen çok yorucu bir iştir.

Ve bize göre bu “iş” amatör bir heyecan, ancak profesyonel bir bakış açısı ile idealler uğruna yapılabilir. Birçok yeni yetiştiricinin 1-2 doğum sonrasında kaybolmasının nedeni de budur. Başarılı ve güvenilir yetiştiricilerin 2. 3. hatta 4. nesillerini yavrularının şecerelerinde görebilirsiniz. Çünkü “yetiştirici”nin hedefi kendi nesillerini yaratmaktır. Bu yüzden aynı anne ve babadan (zorunlu haller dışında) yavru almazlar. Hedefleri hep ırklarının mental ve fiziksel olarak en iyi örneklerini üretmektir.